

Ivo Andric

Zena na kamenu

... za velike i teske promene svog zivota covek ne bi mogao nikad da kaze tacno kad su pocele. Cas izgleda kao da su oduvek bile tu, cas opet kao da su se malocas pojavile i otkrile njegovim ocima. Zatim, to je podmuklo i varljivo. Ta muka izgleda ponekad teska, opipljiva, jedina i velika, kao crna planina koja zaklanja svet i nece se nikad promeniti ni pomeriti s mesta. A zatim dodju dani i citave nedelje kad izgleda da "planine" i nema, da nije nikada ni bila, da ne moze uopste biti. Dok jednog dana, jednog trena, ne iskrsne opet i ne ispreci se pred nama, stvarna, ogromna, veca i crnja nego sto je bila pre tog kratkog i varljivog zatisja i olaksanja.

.....

Ne, starost nije dobra ni lepa. Ni u cem, ni u cem, ni u cemu! Nije cak ni cista! Ne samo sto paznja otupi, obzir oslabi, interes obamre, pa je covek sklon da se zapusti u odelu i drzanju, nego cak i samo telo kao da se tesko cisti a lako prlja. Samo od sebe, iznutra se prlja. A ako, sa krajnjim naporom, coveku koji stari i podje za rukom da se odrzi uredan i cist, to je sterilizovana cistoca apoteke a ne cistoca cveta. A mladost je cista, jer se njeni sokovi obnavljaju, dok su sokovi starosti ustajali i kad jos nisu potpuno usahli. Ni seda vlas nije casna kad lici na sramotu koju skrivas a sakriti je ne mozes. Ni bora na licu. Bore ulivaju svakome postovanje, daju druz i toplinu licima skromnih starica i dostojanstvo celu mislioca, ali te iste bore na licu lepe zene koja pocinje da stari izgledaju kao zli pecati i oziljci poraza, nesto nakazno, gotovo sramotno, jer te bore izazivaju kod onog ko ih gleda ista ona osecanja sa kojima ih ta zena nosi. One se ne mogu kozmetikom sakriti ni masazom zbrisati, cak kao da ne mogu - proklete bile! - ni oprati kako treba. U njima uvek ostaje senka starenja, kao sto na bronzanim i mramornim bistama, po provincijskim muzejima, ostaje uvek malo prasine u borama lica i naborima odela. Iza njih jedva vidljivih, a ipak uvek vidljivih i pre svega vidljivih bora na licu lepe zene koja pocinje da stari - bije hlad i pustos, kao iz dubokih haluga i planinskih provalija.

Takva je ta kleta starost da se sve okrece protiv onoga protiv koja je i inace sve, jer stari.

</pre>